

Podsekretarz Stanu

BM-I.0520.205.2020

**Pani
Elżbieta Witek
Poseł na Sejm
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na Interpelację nr 3885 Pana Posła Jarosława Rzepey z dnia 9 kwietnia 2020 r., w sprawie kontaktów rodziców z dziećmi, uprzejmie przedstawiam następującą informację.

Na wstępie wymaga podkreślenia, że obowiązujące rozwiązania prawne, nie ujmują zagadnienia utrudniania lub uniemożliwiania kontaktów w kategoriach ich egzekwowania, lecz wykonywania. Sprawy te, przez ich umiejscowienie w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego* (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1460, ze zm.) - dalej „kpc”, w dziale II - sprawy z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego w art. 598¹⁵-598²¹ k.p.c., są sprawami opiekuńczymi. Przepisy regulujące sprawy dotyczące wykonywania kontaktów z dzieckiem obowiązują od dnia 13 sierpnia 2011 r. Dotychczas stosowane w tym przedmiocie przepisy art. 1050 - 1053 kpc okazały się nieskuteczne. Zmienił się tym samym - w pozytywnym znaczeniu - charakter tych spraw jako prowadzonych w postępowaniu nieprocesowym przed sądem, nie zaś w postępowaniu egzekucyjnym. U podstaw tego rozwiązania legło przy tym przekonanie o zwiększeniu ochrony dobra dziecka poprzez wyeliminowanie szeregu negatywnych następstw, jakie dla jego rozwoju niesie nieuzasadniony brak kontaktów z jednym z rodziców czy opiekunów.

Obowiązujące w tym zakresie przepisy stanowią narzędzie służące wypełnieniu normy zawartej w treści art. 113 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2086, ze zm.) - dalej „kro”, który to przepis przesądza, że kontakty dziecka z rodzicami to prawo i jednocześnie obowiązek. Z kolei przepis ten jest konsekwencją

obowiązków rodzicielskich sformułowanych w art. 95 § 1 i art. 96 § 1 kro, któremu odpowiada obowiązek posłuszeństwa dziecka wobec rodziców.

Aktualne unormowania, w przedmiocie którego dotyczy interpelacja, nie odbiegają od standardów obowiązujących w innych krajach europejskich, a nawet były na nich wzorowane (por. Michał Krakowiak, „Nakazanie zapłaty sumy pieniężnej w nowym postępowaniu o wykonywanie kontaktów z dzieckiem”, str. 59 - 76 w Transformacje Prawa Prywatnego nr 3/2013). Inną kwestią jest natomiast praktyka orzecznicza, która może być ewentualnie korygowana przez Sąd Najwyższy w drodze tzw. nadzoru judykacyjnego nad sądami powszechnymi.

W kontekście środków prawnych mających na celu wykonanie kontaktów z dzieckiem, obrazując skalę zjawiska informuję, że obecnie do sądów wpływa blisko 4417 wniosków o wykonanie kontaktów (rok 2018 - dane z formularzy statystycznych MS-S 16/18). W całości lub w części sąd uwzględnił wnioski w 353 sprawach. W roku 2018 do sądów wpłynęło łącznie 16085 spraw o ustalenie kontaktów i 5598 spraw o zmianę kontaktów. Tym samym tylko w części ustalonych przez sąd kontaktów nie dochodzi do ich realizacji, co skutkuje składaniem przez osoby uprawnione wniosków w trybie przepisów art. 598¹⁵ i nast. kpc zmierzających do spowodowania wykonania orzeczonych kontaktów przez osobę zobowiązaną. Jeszcze mniejszą liczbę stanowią te sprawy, w których mimo zobowiązania, a następnie nałożenia sumy pieniężnej do realizacji orzeczenia nadal nie dochodzi.

Jednocześnie wyrazem koniecznej ochrony dobra dziecka jest możliwość ograniczenia kontaktów, a nawet ich zakazanie przez sąd (art. 113² - 113⁴ kro). Zestawienie obowiązujących przepisów prawa materialnego i formalnego prowadzi do wniosku, że realizują one zasadę ochrony praw rodziców, jak i praw dziecka. Z kolei charakter tych przepisów nie uzasadnia odrębnego, pozakodeksowego rozwiązania, którym regulowane byłyby zasady realizacji ustalonych kontaktów.

Odnosząc się do pytania dotyczącego ewentualnego prowadzenia prac legislacyjnych w kierunku nowelizacji aktualnie obowiązujących przepisów w zakresie egzekwowania kontaktów z dzieckiem, uprzejmie informuję, że w Ministerstwie Sprawiedliwości nie toczą się prace legislacyjne w przedmiotowym obszarze.

Podkreślić należy, że niewykonywanie orzeczeń sądów opiekuńczych w przedmiocie, m.in. kontaktów z dzieckiem często wynika z braku współpracy między uczestnikami postępowania o ustanowienie kontaktów z dzieckiem. Należy też mieć na uwadze, że same zmiany zapisów ustawowych w omawianym wrażliwym obszarze nie wpływają automatycznie na prawidłowe

egzekwowanie kontaktów we wszystkich sprawach. Udoskonalanie przepisów o wykonywaniu kontaktów nie odniesie oczekiwanego skutku, jeżeli nie nastąpi zmiana postrzegania tej kwestii w społeczeństwie. Decydującą rolę w uświadamianiu problematyczności tego zjawiska odgrywają sędziowie rodzinni, którzy w swojej praktyce orzeczniczej na co dzień spotykają się z silnie skonfliktowanymi rodzicami, walczącymi o dziecko z pominięciem troski o jego dobro.

Celem wzmocnienia ochrony praw dziecka, w szczególności prawa do utrzymywania z nim kontaktów lub sprawowania nad nim pieczy, w Ministerstwie Sprawiedliwości opracowano projekt ustawy *o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw* (UD392), skierowany do Sejmu w dniu 27 lutego 2019 r, w którym w art. 3 przewidziano nowelizację ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1950, ze zm.), poprzez dodanie nowego typu przestępstwa opisanego w art. 209a, penalizującego zachowania polegające na utrudnianiu lub uniemożliwianiu wykonania kontaktów z dzieckiem, pomimo orzeczonego przez sąd nakazu zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej w trybie przywołanych powyżej przepisów kpc. W tej postaci projekt nie był przedmiotem prac Sejmu RP z uwagi na treść autopoprawki, w której skreślono projektowany art. 3. Ostatecznie projekt ustawy został objęty dyskontynuacją z uwagi na upływ VIII kadencji Sejmu.

Z poważaniem

dr Anna Dalkowska
/podpisano elektronicznie/